

საინვესტიციო საქმიანობის განვითარების თანამედროვე ელექტრონული საშუალებები

თამარ აბუაშვილი

სტუ-ს ასოცირებული პროფესორი

ნინო ბენდიანიშვილი

სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

თანამედროვე კომერციული საინფორმაციო სერვისები მიზანმიმართულად ვითარდება და ინტერნეტ მომხმარებლების მოზიდვა მათი მომსახურების მთავარი ამოცანაა. საინვესტიციო კლიმატი ქვეყნის ზოგადი ეკონომიკური ვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია საინვესტიციო საქმიანობის განვითარების თანამედროვე საშუალებების გამოყენება საქართველოში.

ახალი ტექნოლოგიის დანერგვა, რომელიც დაფუძნებულია ელექტრონული გამოთვლითი ტექნოლოგიის სწრაფ განვითარებაზე, ქვეყნებს საშუალებას აძლევს შექმნან ეფექტური ეროვნული და საერთაშორისო საინფორმაციო ქსელები. ეს ასევე ეხება ერთიანი ბაზის შექმნას ინვესტიციების სფეროში.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს აქვს მრავალი პრობლემა, რაც უარყოფითად მოქმედებს ქვეყნის საინვესტიციო საქმიანობაზე, განსაკუთრებით მის განვითარებაზე. იმისათვის, რომ ქვეყანას შესაბამისი გარემო შეექმნას, ერთ-ერთი შესაძლო გზა არის საინვესტიციო საქმიანობის კომპლექსური მიდგომების შემუშავება.

მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ქსელი Comarch EDI, რომელიც გამოიყენება მონაცემთა გაცვლის პროცესებში. [1] იგი უზრუნველყოფს გლობალურ დონეზე საინვესტიციო საქმიანობის განვითარებასა და უცხოური საინვესტიციო კომპანიების სწრაფ და მიზანმიმართულ რეაგირებას საჭიროების შემთხვევაში.

საკვანძო სიტყვები: საინვესტიციო საქმიანობა, ელექტრონული დოკუმენტები, ინფორმაციის გაცვლის თანამედროვე საშუალებები, საინვესტიციო საერთაშორისო ქსელი.

MODERN MEANS OF EXCHANGING INVESTMENT ELECTRONIC DOCUMENTS

RESUME

Modern commercial information services are purposefully developed and attracting internet users is the main task of their services. Investment climate is one of the important factors in the general economic situation of the country. Especially noteworthy is the use of

modern means of investment development in Georgia.

The introduction of new technology based on the rapid development of electronic computing technology allows countries to create effective national and international information networks. This also applies to the creation of a unified database in the field of investment.

It should be noted that Georgia has many problems, which negatively affect the country's investment activities, especially its development. One of the possible ways for the country to create an appropriate environment is to develop complex approaches to investment activities.

Important is the international network Comarch EDI, which is used in data exchange processes. [1] It ensures the development of global investment activities and the rapid and targeted response of foreign investment companies if necessary.

Keywords: Investment activities, electronic documents, modern means of information exchange, international investment network.

* * * *

საინვესტიციო საქმიანობის პროცესში, განსაკუთრებით კი საერთაშორისო დონეზე, მნიშვნელოვანია ვისარგებლოთ ორგანიზაციებს შორის ციფრული ინფორმაციის გადაცემის სტანდარტებით. XXI საუკუნეში – საინფორმაციო ინდუსტრიის ეპოქაში, უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ინფორმაციის მიღებასა და საკომუნიკაციო საშუალებების განვითარებას, ათვისებას. სწორედ, რომ ინფორმაციის აქტუალობასთან დაკავშირებით უამრავი ლიტერატურა არსებობს, რომელშიც მკაფიოდ და ნათლად არის ჩამოყალიბებული უახლესი ინფორმაციული საშუალებების არსი და მნიშვნელობა, რაც შეგვიძლია გავითვალისწინოთ სხვადასხვა კონკრეტული ბიზნეს მენეჯმენტისა თუ საინვესტიციო საქმიანობის სფეროში. [2] საერთაშორისო ელექტრონულ სივრცეში ჩართვისთვის მნიშვნელოვანია ასევე თანამედროვე მიდგომებისა და აქტუალური ღონისძიებების გათვალისწინება. [3]

თანამედროვე მსოფლიო მონაცემთა ბაზაში ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად გამოყენებული არის EDI სტანდარტი (მონაცემთა ელექტრონული გაცვლა), სტანდარტებისა და კონვენციების სერია ორგანიზაციებს შორის სტრუქტურირებული ციფრული ინფორმაციის გადაცემისათვის,

შეტყობინებების ფორმატის რეგულირების საფუძველზე. მთავარი მიზანი არის ოპერაციული ციფრული ინფორმაციის გაცვლა. მრავალ სტანდარტიანი EDI სისტემების გამარტივებისთვის, 1996 წელს გაეროს ეკონომიკურ და სოციალურ საბჭოში გაიცა რეკომენდაცია 2525 EDIFACT სტანდარტის გამოყენების შესახებ, რომელიც ითვალისწინებს არსებული EDI სისტემების განახლებას გაეროს / EDIFACT ორიენტირებულ სისტემებზე.

ამჟამად, **ელექტრონული დოკუმენტის გაცვლის პროცესების საკანონმდებლო რეგულირების არარსებობის გამო**, ჩვენს ქვეყანაში EDI სისტემების სრულმასშტაბიანი განვითარება რთულია. მაგრამ ელექტრონული კომერციული სისტემების სამყაროში ხშირად გამოიყენება ქალაქის დოკუმენტების პარალელურად.

აღნიშნული მსოფლიო მასშტაბის საიტის მისამართია www.comarchedi.com. დადებითი მხარეებია ის რომ, საცალო ვაჭრობასა და მის მომწოდებლებს შორის ქალაქის ფორმით საქმიანი ინფორმაციის და დოკუმენტების გაცვლა გულისხმობს დიდი რაოდენობით ბიზნეს ინფორმაციის დამუშავების დიდ ხარჯებს და შეცდომებს, რომლებიც წარმოიშობა მაგალითად, დოკუმენტების მართვის „ადამიანურ ფაქტორის“ მეშვეობით. ყოველივე ზემოთქმულის გათვალისწინებით, **მონაცემთა ელექტრონული გაცვლის (EDI) ტექნოლოგიის დანერგვა** ლოგიკური პასუხია უშუალოდ კომპანიის მომწოდებლებთან საქმიანი კომუნიკაციის გაუმჯობესების გამოწვევაზე.

EDI არის სწრაფი, საიმედო და უპირველეს ყოვლისა, უსაფრთხო გზა, ბიზნეს პარტნიორებს შორის ინფორმაციის გაცვლისთვის. 2005 წელს **კარფურ პოლონეთმა** და კომარშმა ერთად დაიწყეს მუშაობა საპილოტე პროექტზე, რომელიც ეხებოდა მასობრივი EDI კომუნიკაციას.

პროექტის ოფიციალური განხორციელება 2007 წელს დაიწყო. დასაწყისში კარფურმა ელექტრონულ შეკვეთებს გაუგზავნა მისი მომწოდებლები. EDI პროექტის კიდევ ერთი ეტაპი გულისხმობდა ელექტრონული ინვოისების განხორციელებას და ინვოისის კორექტირებას, რითაც კარფურმა და მისმა პარტნიორებმა შეძლეს უარი ეთქვათ ქალაქის დოკუმენტების გაცვლაზე და მნიშვნელოვნად შეამცირეს ყველა დაკავშირებული ხარჯი.

კომარშმა ასევე უზრუნველყო მონაცემების კონვერტირება მომწოდებლების მიერ გამოყენებულ ფორმატებში და მათი ფორმატებიდან Carffour-ის გამოყენებამდე და იურიდიული და საქმიანი მონაცემების დამონება. გარდა ამისა, კომარშს აწვდიდა პარტნიორების ტრენინგის მომსახურებას, სპეციალურ პროექტების მენეჯმენტს და Comarch Service Desk-ს ყველა Carrefour-ის მომწოდებლისთვის.

Comarch EDI-ის საარქივო მოდული აკმაყოფილებს **ევროკავშირის ელექტრონული ფოსტის შემოღების დირექტივის მოთხოვნებს** (ელექტრონუ-

ლი ინვოისების გაცემას, გაგზავნას და შენახვას). მიუხედავად იმისა, რომ ხდებოდა ელექტრონული ინვოისების წარმოება, კომპანიამ Comarch პლატფორმის საშუალებით განახორციელა მინოდების დამადასტურებელი დოკუმენტების (RECADV) გაგზავნა. ასევე შეიქმნა სპეციალური გადაწყვეტილებები კარფური პოლონეთისთვის, რომლის მიზანი იყო კომუნიკაციისა და მონაცემთა დამუშავების გამარტივება, როგორცაა: მონაცემთა დამონება, დუბლიკატი დოკუმენტების აღება და სხვ. კარფური ასევე იყენებს Comarch Tracking-ს, რომელიც წარმოადგენს თანამედროვე ინფორმაციას **დოკუმენტების სტატუსის შესახებ** - რამდენად სწორად იქნა დამუშავებული ისინი პლატფორმის მიერ, თუ მინოდებული და ნაკითხული პარტნიორების მიერ.

EDI პროექტის განხორციელების გარდა, კომარშმა მონაწილეობა მიიღო კარფურ პოლონეთის აპოლდის შეძენაში (2007 წლის ივლისი). კომპანიამ ახლახან გადაწყვიტა თავისი მზადყოფნა გაეზარდა ქვეყნის მასშტაბით და დაიწყო თანამშრომლობა ბენზინის ქსელებთან, რათა მათ სადგურებზე კარფურის ახალი მაღაზიები გაეტარებინათ. Comarch EDI ასევე გამოიყენა მონაცემთა გაცვლის პროცესებში ამ ახალ კონცეფციაში. [4]

სწორედ აღნიშნულ საერთაშორისო ქსელში ქვეყნების ჩართულობა და მსოფლიო მასშტაბის ბაზაში განვითარება უზრუნველყოფს გლობალურ დონეზე საინვესტიციო საქმიანობის განვითარებასა და **უცხოური საინვესტიციო კონპანიების** სწრაფ და მიზანმიმართულ რეაგირებას საჭიროების შემთხვევაში.

მაგალითად **აშშ-ს** უმსხვილესი STAT მონაცემთა ბაზების კომპლექსი და მისი ნაწილია „**ეროვნული სავაჭრო მონაცემთა ბანკი**“ (შემდგომში - NTDB). NTDB ასრულებს ინფორმაციული დავალებების სრულ სპექტრს, რომლებიც დაკავშირებულია შეერთებული შტატების შიდა და გარე სავაჭრო და ეკონომიკური საქმიანობის უზრუნველყოფასთან და შეიცავს საარქივო, საკანონმდებლო, სტატისტიკურ, ანალიტიკურ, დემოგრაფიულ, სოციალურ-პოლიტიკურ და სხვა ინფორმაციას შეერთებული შტატების და პარტნიორი ქვეყნების შესახებ.

ხოლო მაგალითად **დიდი ბრიტანეთის** საგარეო ეკონომიკური კომპლექსის რეგულირებას ახორციელებს არაერთი სამთავრობო უწყება. ფინანსურ საქმიანობას (**ინვესტიციებს**, საბანკო საქმეს, დაზღვევას) არეგულირებს ფინანსური მომსახურების ორგანო, რომელსაც აქვს უფლებამოსილების ფართო სპექტრი.

ადმინისტრაციული და ორგანიზაციული ზომები და საკანონმდებლო ფუნქციები, რომლებიც მიზნად ისახავს ეროვნული მწარმოებლებისა და ექსპორტიორების დახმარებას, ხორციელდება მრავალი სამთავრობო უწყების მიერ და წამყვან როლს ასრულებს დიდი ბრიტანეთის ვაჭრობისა და მრეწველობის დეპარტამენტი (DTI ან ICC). აგრეთვე

ბრიტანეთის ვაჭრობისა და ინვესტიციების ინტერსპარტიული სამსახური (შემდგომში BSTI) ეწევა ბრიტანეთის საექსპორტო პოტენციალის პოპულარიზაციას უცხოურ ბაზრებზე და ხელს უწყობს უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას.

DTI არის წამყვანი სააგენტო ბრიტანეთში ეკონომიკური მიმართულებით. DTI პასუხისმგებელია სამრეწველო და რეგიონული პოლიტიკის, ენერგეტიკული პოლიტიკის, საგარეო ვაჭრობის საკითხებსა და შიდა ბაზრის დაცვაზე. ასევე იგი პასუხისმგებლობას იღებს ექსპორტიორების, **ინოვაციების, მეცნიერებისა და ახალი ტექნოლოგიების**, კონკურენციისა და მომხმარებელთა უფლებების დაცვაზე, ასევე მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერასა და ახალი ინდუსტრიების განვითარებაზე. აგრეთვე ელექტრონული კომერციაზე, კომპანიის საქმიანობის **სამართლებრივი საკითხების**, საქონლისა და მომსახურების ბაზრების რეგულირებაზე, გადახდის უზნარობაზე, პატენტებისა და საავტორო უფლებების დაცვაზე.

UKTI - Trade & Investment მონაცემთა ბაზაში მოცემულია ინფორმაცია 38 ათასი ბრიტანული კომპანიის შესახებ. არსებობს მათი ბმულები ელექტრონული ფოსტის მისამართებსა და ვებსაიტებზე, რაც საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის ბრიტანულ მონაწილეებს საშუალებას აძლევს შექმნან უშუალო კონტაქტები მათთვის საინტერესო კომერციულ სტრუქტურებთან. [5]

არსებობს ასევე ბრიტანული კომპანიების უცხოური მისიების დახმარების პროგრამა, რომლის მიზანია უცხო ბაზარზე შესვლის ხელშეწყობა. აღნიშნული ტექნოლოგია გულისხმობს უცხოურ ბაზრებზე შესვლის იმ ფაქტორებისა და მეთოდების გათვალისწინებას, რომლებიც დამოკიდებულია პროდუქციისა და ბაზრის განვითარებაზე, ასევე ცოდნაზე.

საერთო ჯამში, საინვესტიციო საქმიანობის განვითარების თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანია თა-

ნამედროვე საშუალებების გამოყენება. ანალიზის დროს გამოიკვეთა, რომ პირველ რიგში, საჭიროა ინვესტორთა შესაძლებლობების გაფართოება, ინვესტიციების ფონდებისა და მათი მენეჯმენტ კომპანიების მიმზიდველი სამუშაო პირობების შექმნა. მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის მონაწილეების, მათი საქონლისა და მომსახურების შესახებ საიმედო, საჭირო და სანდო ინფორმაციის მიწოდება. საჭიროა სერვისებსა და თანამედროვე საშუალებებზე მეტად ორიენტირებული ქართული ეკონომიკა. გამოიკვეთა სტრატეგია ეკონომიკის მოდერნიზაციისთვის ინფორმაციული ტექნოლოგიის დახმარებით, ასევე მისი განხორციელების პირობები. რა თქმა უნდა, აუცილებელია საზოგადოების ადაპტაცია ასეთ ცვლილებებთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. <https://www.comarchedi.com/about-edition/> [უკანასკნელად გადამოწმდა 08.05.20]
2. სიჭინავა დ., „მოკარნახე დამწყებთათვის : ინფორმატიკა. ნაწ.1: Microsoft Windows XP Word 2007“, რედ. : მურთაზ მაღრაძე, თბ. 2009, გვ.272
3. საქართველოს კანონი „საინვესტიციო საქმიანობის ხელშეწყობისა და გარანტიების შესახებ“
4. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/333-04?publication=15> [უკანასკნელად გადამოწმდა 08.05.20]
5. <https://www.comarch.com/trade-and-services/clients-success-stories/comarch-edition-at-carrefour-poland/> [უკანასკნელად გადამოწმდა 08.05.20]
6. <https://www.linkedin.com/company/uk-trade-&-investment> [უკანასკნელად გადამოწმდა 08.05.20]